

K İ T A P L A R D A N H A B E R

Belleten'in bu sayısından itibaren "KİTAPLARDAN HABER" başlığı altında yeni bir yazı serisine başlamış bulunuyoruz.

Kurumumuz kitaplığına gelen kitapların her ne kadar altı ayda bir yazarların adlarına göre alfabetik listesini yayınlamakta isek de, bu, sadece kitapların yazarlarını, adlarını, basıldığı yer ve yıllarını gösteren basit bir katalogdur. Bu yazı serisiyle, Kurumumuz kitaplığına gelen kitaplardan Türk tarihini ilgilendirenlerle dünya kültür tarihi bakımından tanıtılmasında fayda görülenlerin muhtevalarını, bazen aydınlatıcı bilgiler vermek suretiyle, tanıtmak amacı güdülmüştür. Belleten'imizin şimdiye kadar eksikliğini duyduğumuz bu yönü de böylece tamamlanmış oluyor.

ULUĞ İĞDEMİR

FRANZ ALTHEIM: *Geschichte der Hunnen*, Erster Band: Von den Anfängen bis zum Einbruch in Europa.—Walter de Gruyter und Co, Berlin 1959.

Büyük bir eserin 1. Cildini teşkil eden bu kitap. Hunların tarihini, başlıkta denildiği gibi, menşeden Avrupa'ya girişe kadar olan zaman'da ele almaktadır. Eser, Robert Göbl, Hans-Wilhelm Haussig, Ruth Stiehl ve Erika Trautmann-Nehring'in yardımlarıyla meydana gelmiştir. Bu ciltte, Hun'ların menşeleri, Hefalit'ler, Alan'lar, Awar'lar, Bulgar'lar, Khazar'lar, Hun'ların yayılmalarıyla ilgili iklim ve coğrafya şartları, Arap'larla münasebetler, Hecimli Göçebeler, Hunların kültür mirasları, Sanat üslupları, Şiir, Hun ve Eski Türk yazıtları, Avrupa'ya giriş, Got'larla savaşlar v. b.. incelenmektedir. Eser, türlü tamamlamalar ve metin-dışı 7 resim Levhası ile gene metin-dışı 4 yazı Levhası ve İndeks ile sona ermektedir.

Eserin beklenmekte olan 2. Cildi bugünlerde Kurumumuz kitaplığına gelmiştir. 3 bölüm ve 1 zeyilden ibaret olan bu ciltte, elde bulunan kaynakların genişletildiği bildirildikten ve gösterildikten sonra, İran'da Proskynesis, Kandahar "bilingue" i, Mchta "bilingue" i, Doğu Roma ve Sasaniler, (Fransızca olarak) Bizans ve İskitlerin Romalılığı, (Fransızca olarak) Orta Tuna'da Romalılarla Barbarlar ve Sovyet araştırmaları, ayrıca da İran'da Hephtalitler üzerine incelemeler vardır. —Eserin kaleme alınmasına, Zelik I. Jampolski. Eugen Lozovan, Feodra von Sachsen - Meiningen, Erika Trautmann-Nehring iştirak etmişlerdir.

FRANZ BABINGER: *Mehmed der Eroberer und seine Zeit, Weltenstürmer einer Zeitwende*, 4.-5. Tausend, F. Bruckmann, München. 1959,

Çok tanınmış, aynı zamanda çok tartışılmış olan bu eserin 2 inci baskısı olan bu kitabın yeni Önsözünde yazar, muhtevayı pek değiştirmeyen önemsiz değişiklikler ve ilâveler yaptığını bildirmektedir. Birinci basımda çıkacağı bildirilen tamamlayıcı cilt-ki kaynakları mufassal olarak toplamaktadır - baskıya verilebilir hazır bir halde olmasına rağmen, bazı sebeplerden ötürü basılmamıştır. Mamafih, yazar, isteyene hangi belgeleri kullandığını bildirmeye hazır olduğunu yazmaktadır. Bu kere kitap, 16 Levhada ve metin içinde olmak üzere, 34 resim ve harita ile çıkmıştır.

HEINRICH BENEDIKT: *Der Pascha Graf Alexander von Bonneval 1675-1747*. Verlag Böhlau Graz-Köln. 1959.

Tarihimizde Humbaracı Ahmed Paşa adıyla ün kazanmış olan Fransız Kont'u Bonneval'ın hayatı anlatılmakta ve bu münasebetle 18. Yüzyılda Osmanlı Devleti ile Nemse ve Fransa arasındaki münasebetler üzerinde de durulmaktadır. Bu kitap, bir roman gibi okunuyor, çünkü Bonneval'ın hayatı gerçek bir roman gibidir. İspanya veraset savaşlarında Fransız ordusundan çıkıp Nemse hizmetine giren Bonneval, bilhassa İtalya ve Varadin seferlerinde kendini iyi bir asker olarak tanıtmıştır. O zamanlar, Prens Öjen'in komutası altındaki generaller arasında en müktediri sayılmakta idi. Üstelik, Bonneval'ın felsefe tarihi bakımından da kendine göre bir önemi vardır: Prens Öjen'in Büyük Filozof Leibniz ile mektuplaşmasına aracılık yapan odur. Fakat sonra Öjen ile arası açılmış ve Osmanlı hizmetine girmiştir. Osmanlı ordularının stratejisini 3 seferde idare etmiş ve Nemselilerin Belgradı kaybetmelerine sebep olmuştur. Yazarın iddiasına göre, Babiali'nin Avrupa devletleriyle ittifaklar imzalaması işine başlatan Bonneval'dır. Osmanlı Devletinin düşmanını Nemseli'de değil, daima Rus'ta görmüştür ve telkin ettiği bütün ittifaklar bu ruha dayanmaktadır. Fransız piskopos ve edibi Fénelon ile, Leibniz ile ve Fransız başvekili kardinal Dubois ile dost olan Bonneval'ın hayatı Fransız tarihçileri tarafından iyice araştırılmamıştır. Yazar, Viyana'da, *Turcica* adını taşıyan arşiv bölümünde, Bonneval'ın, Avusturya hizmetinde, sonradan Ahmed Paşa olarak Osmanlı hizmetinde bulunduğu zaman bütün hareketlerini adım adım takip eden mahrem raporlardan faydalanarak bu biyografiyi yazdığını bildiriyor. Tarihçilerimizin bilgisine ve tartışmalarına sunulur. Kitap geniş kaynak ve literatür bildirisi ve metindışı 5 levha ile zenginleştirilmiştir.

OTTO BRUNNER, "*Feudalismus*". Ein Beitrag zur Begriffsgeschichte (Akademie der Wissenschaften und der Literatur.—Abhandlungen der Geistes-und sozialwissenschaftlichen Klasse. Jahrgang 1958. Nr. 10.). Verlag der Akademie der Wissenschaften und der Literatur in Mainz; in Kommission bei Franz Steiner Verlag G.m.b.H. Wiesbaden.

Bu yazı, Feodalizm kavramının tarihi üzerine bir incelemedir. Burada, kavra-

mın hangi yazarlar tarafından geniş, hangileri tarafından dar bir kaplamla alındığı, geniş bir bibliyografya'ya dayanılarak incelenmektedir. Bu bakımdan da eser, hem bilim mantığı, hem de sosyoloji karakterini taşımaktadır. (Bu yazı üzerine bir kont-randüyü, Belleten'in bundan sonra çıkacak olan sayısında bulacaksınız).

GEORGES DUMEZIL, *Etudes Oubykhs* (Bibliothèque Archéologique. et Historique de l'Institut Français d'Archéologie d'Istanbul). Librairie Adrien Maisonneuve Paris 1959.

Tanınmış filolog ve kültür tarihçisi ve büyük Türk dostu G. Dumézil'in Çerkes'lerin bir kolu olan İbıh'lar üzerine olan bu eseri, ilkin, İbıh'ların gramer'ini kısaca açıklamaktadır; bunun arkasından, bir takım yeni İbıh metinleri, -notlar ve Fransızca tercümeleri ile birlikte, - gelmekte, son olarak da, yazarın kendisininin 1931'de (*La Langue des Oubykhs*) ve A. Dirr'in 1927'de (*Caucasica IV*) yayınladıkları İbıh metinlerinin gözden geçirilmiş şekilleri verilmektedir.

GALAB D. GALABOV-W. DUDA, *Die Protokollbücher des Kadiamtes Sofia* (Südosteuropäische Arbeiten, 55), Verlag R. Oldenbourg München 1960.

Sofya Millî Kitaplığının Doğu Bölümünde Vidin ve Sofya kadılıklarının 16., 17., 18., 19. yüzyıllara ait zabıt defterleri bulunmaktadır. Bu kitapta, Sofya Kadılığna ait 1192 metnin Almancaya tercümesi verilmiştir. Bu belgeler, Kadılığın aşağıdaki meselelerde türlü karar ve hükümlerine aittir:

1. Evlenme ve boşanmalar (Hıristiyanlar da dahil),
2. Vasilikler
3. Terk edilmiş kadın yahut çocukların iâşesi
4. Kişiler yahut kişi ile devlet arasında borçlar, para talepleri
5. Miraslar,
6. Türlü talepler, şikâyetler v. b..
7. Bir meseleyi aydınlatmak üzere yapılan araştırmalar
8. Gayri menkullerin satımı üzerine zabıtlar
9. Köle ve cariyelerin alım-satımı
10. Köle ve cariyelerin azad edilmesi
11. Borçluların borçlarını tanınması
12. Vekâletler
13. Borç kefaletleri
14. Tanıkların mahkeme huzuruna çıkması hususunda kefaletler
15. Vakıflar
16. Hıristiyan kiliselerinin yapı durumu (yeniden yapılması için izin gerekirdi)
17. Bunların dışında başka meseleler.

Bu zabıt defterleri, yalnız Kadıların kararları ile hükümlerini değil, aynı zamanda yüksek makamlardan gelen emirleri de —bir kopya defteri olarak— ihtiva etmektedir; yani defterlerde Fermanların, Beratların, Buyurulduların ve Tezkirelerin de suretlerini okuyoruz. Demek ki, burada verilen metinler, sadece halkın hu-

kuk bakımından münasebetlerini değil, aynı zamanda resmî devlet meselelerini de açıklamaktadır. Meselâ, vergi cibayeti, orduya erzak, silâh ve cephanе teslimi v. b. gibi... Eserin sonunda gayet zengin iki İndeks bulunmaktadır: Biri Ad ve Yer indeksi, öbürü Şeyler ve Kelimeler indeksi. Baştaki giriş, belgelerin muhtevaları, bunlar hakkında istatistik bilgiler, belgelerin şekli üzerinde durmaktadır.

Geschichte der Islamischen Laender (Handbuch der Orientalistik.—

1. Abteilung: Der Nahe und der Mittlere Osten, herausgegeben von B. Spuler) Dritter Abschnitt: Neuzeit. E. J. Brill Leiden-Köln 1959.

Handbuch der Orientalistik adlı büyük eserin Yakın ve Ortaşark Bölümünün 6. cildinin 3 üncü faslını teşkil eden bu eser, H. J. Kissling, H. Scheel, G. Jäschke, H. Braun, E. Klingmüller ve Härtel'in yazılarından meydana gelmiştir. Bu yazılar şunlardır:

1774'e kadar Osmanlı Devleti (H. J. Kissling)

1774'ten 1918'e kadar Osmanlı Tarihi (H. Scheel)

Mondros mütarekesinden (30.10.1918) beri Türkiye Tarihi (G. Jäschke)

1500'den itibaren İran Tarihi (H. Braun)

Yeni Zamanda Arap dünyası (E. Klingmüller)

1525'ten itibaren Ön Hindistan'ın tarihi (Babür'den Evrengzib'e; Babür; Humâyun ve Afganlı Sür Hanedanı; Ekber; Cihangir ve Şahcihan; Evrengzib; ilk Marath'lar; Avrupa ticaret kumpanyaları; İngiliz eğemenliği ve büyük İsyân; bağımsızlık çabaları; Pakistan; Hind birliği) (H. Härtel). Bibliyografyalar, beher yazının sonundadır.

URIEL HEYD, *Ottoman Documents on Palestina 1552-1615*. A Study of the Firman according to the Mühimme Defteri. Oxford at the Clarendon Press 1960.

Filistin'in idaresi hakkında Mühimme defterinde bulunan Fermanların incelenmesini ve tercümesini veren bu kitapta şu bölümler vardır: Mühimme Defteri ve onun tertip ve tanzimi; Ferman'ın bünyesi; Fermanın hazırlanması; Ferman'ın kaydı. Bundan başka, doğrudan doğruya belgelere göre: Filistin'de Osmanlı idaresi; Timar sahipleri ve Yeniçeriler; orada vuku bulan silâhlı isyanlar; Bedevilerin baş kaldırmalarına nasıl engel olunduğu; kaleler; vergiler; ticaret ve endüstri; vakıflar ve nafia işleri; İslâm din yerleri; Yahudiler ve Samariten'ler; Hristiyanların kutsal yerleri. Bütün bu bilgiler, İngilizceye çevrilmiş 126 belgeye doğrudan doğruya dayanmaktadır.—Kitabın başında, Kaynaklara ait kısaltmalar listesi. Transliteration yani eski (arap) harflerin okunması ve yazılması üzerine bir not, bir de tarih kaynağı olarak Mühimme defteri başlıklı bir giriş; eserin sonunda, Gaza'nın güney-batısında Han Yunis'te bir kale inşası ile, Vezir'i âzam Sinan Paşa'nın yaptırdığı binâlar ve vakıflar üzerine 2 zeyl, bir de İndeks ve, İngilizceye çevrilmiş olan belgelerden bazılarının fak-simile'lerini veren 17 Levha vardır. Kitabın kapak sayfasında 16. yüzyılda Filistin'i gösteren bir harita bulunmaktadır.

FRIEDRICH KARL KIENITZ: *Türkei*, Anschluss an die moderne Wirtschaft unter Kemal Atatürk (Schriften des Hamburgischen Welt - Wirtschafts - Archivs No. 10) Verlag Weltarchiv G.m.b.H. Hamburg 1959.

Kitap, Atatürk'ün, memleketi Ortaçağ şartlarından sıyrıp modern bir memleket haline sokarken karşısına çıkan meseleleri nasıl çözdüğünü ve çözerken ne gibi araçlar kullandığını incelemektedir. Eserin ağırlık merkezi, ekonomi problemleridir. Nitekim şu konular ele alınmaktadır: Ekonomi kalkınmasının temelleri ve çıkış noktası; bu kalkınmanın 2 ana-problemi: Ulaştırma ile Halk eğitimi; türlü ekonomi dalları ve bunların gelişmesi; Türkiye dış ticaret rejimi; milletin kendi kuvvetiyle ekonomi kalkınması; Finansman problemi. Son: Atatürk zamanında 15 yıllık kalkınma politikası; elde edilen sonuçlar ve başarılar. Eser, zengin bir bibliyografya ile sona ermektedir.

ERNST KÜHNEL: *Persische Miniaturmalerei* (Meisterwerke ausser-europäischer Malerei) Safari Verlag, Berlin.

Iran Minyatür resmi üzerine ünlü bilginin resimli bir eseridir. Eserin başında İran minyatürü üzerine yazarın bir etüdü ile bibliyografya ve bu sanatın hangi devirlerde geliştiğini gösteren bir zaman levhası (Zeittafel) bulunmaktadır. Eserde, papier couché üzerine basılmış 12 renkli levha, 24 tek renkli levha, bir de harita vardır. Sonda, her levha için ayrı olmak üzere, levhalar üzerine açıklamalar yer almaktadır.

L. A. MAYER, *Islamic Metalworkers and their Works*, Albert Kundig Geneva 1959.

Bu eser, İslâm'da tanınmış maden işleyen işçilerin adlarını, eserleri ile birlikte ve alfabetik sırada, vermektedir. Her bir işçi üzerine verilen açıklamanın sonunda bir de bibliyografya bulunmaktadır. Bu listeyi, bahis konusu olan ustaların eserlerini içinde saklayan koleksiyonların bir listesi, bunu da maden üzerine çalışmış işçilerin kronolojik listesi takip etmektedir. En sonda ayrıca, zengin bir bibliyografya ile papier couché üzerine basılmış sayfa-dışı 15 levha vardır. Baştaki girişte, maden işleyen işçinin tarifi, eserler üzerinde ustaların işaretleri (imzaları), İslâm'da maden üzerine işçilerin sosyal durumu, Venedik-Sarazen okulu v. b. üzerinde durulmaktadır.

DR. WALTER NORDEN: *Das Papstum und Byzanz* (Die Trennung der beiden Mächte und das Problem ihrer Wiedervereinigung bis zum Untergange des byzantinischen Reichs (1453). Burt Franklin New York 25, N. Y.

İlkin 1903'te Berlin'de yayımlanmış olan bu eser, bu kere Amerika'da yeniden basılmıştır. Eser, bilindiği gibi, Papalık ile Bizans'ın ayrılmasını ve bunların yeni-

den birleşmesi, yahut birleşmemesi problemini ele almaktadır. Bu önemli araştırmanın merkezini, 13. Yüzyıl teşkil etmektedir. Yazar, iki Kilisenin birleşme teşebbüsünün ağırlık merkezinin, kendisine kadar olduğu gibi, 14. yüzyılda değil, 13. yüzyılda olduğuna inanmaktadır. Böylece, Papalığın Bizans ile olan münasebetlerinin en yüksek noktası 13. yüzyıla konmakta (Bölüm II ve III) ve Bölüm I ve Bölüm IV'te bu münasebetlerin ilk ve son tarihi incelenmektedir. Kitabın girişi ise, Bizans Kilisesinin Roma'dan ayrılması (Şizma) nın incelenmesine hasır edilmiştir. Yazar, basılmış kaynaklardan maada, Roma, Venedik, Paris ve Oxford'da bulunan el-yazmalarını kullanmıştır ve İndeks yerine gayet mufassal bir "İçindekiler" koymayı daha uygun bulduğunu bildirmektedir.

DR. MARGARETE RIEMSCHEIDER, *Die Welt der Hethither*, Gustav Klipper Verlag Stuttgart, 1954.

İstanbul Üniversitesinin emekli profesörü H. Th. Bossert'in bir Önsözü ile çıkmış olan bu eser, Hitit'leri en eski İndo-germen kültür kavmi olarak gösterdikten sonra, ilkin Hitit'lerin tarihteki yerini incelemektedir. Bunun için, Eski Devleti ve Kiral Hattusil'i, Hyksos saldırılarını, Suppiluliuma zamanında Büyük Devleti, Hurri'lerin Hitit'ler üzerine etkilerini, Kiral Mursili'yi ve onun Veba duasını, Mısır'la savaşları ve Büyük devletin çökmesini ele almaktadır.

Bundan sonra, Hitit'lerde sosyal yapıya, Hukuk'a ve günlük hayata dair bir bölüm gelmekte; bunu, Tanrılar dünyası ile Din ve, en sonda, Plastik sanat, Mimarlık ve Edebiyat takip etmektedir. Bu son bölümlerde, en ziyade evlenme hukuku ve dâvalar, türlü tanrılar, Yazılıkaya, din törenleri, kaya kabartmaları, kale, tapınak binaları, Karkamış'taki kabartma, Alaca Höyük'ten örneklerini tanıdığımız sanat, Hattusas kitaplığı, İlluyanka hikâyesi v. b. üzerinde durulmuştur. Eser, Hitit kavminin kısa bir karakteristiği ile sona ermektedir. Yazara göre bu kavim, neşeli, hayvan dostu, avcı fakat gaddarlıktan uzak, samimî ve namusludur. Papier couché üzerine basılmış 108 levhada Hitit eserleri gösterilmiştir; levhaların sonunda bunlara dair açıklamalar vardır. Oldukça zengin literatür'de Hitit'ler üzerine çıkmış olan önemli eserler (bu arada Türk bilginlerinin yazıları) gösterilmiştir. — Kitap, iyi anlamda popülerdir ve uzman olmayan kültürlü kimselere hitap etmektedir.

STEPHAN AND NADY RONART, *Concise Encyclopaedia of the Arabic Civilization*. (The Arab East). Djambatan-Amsterdam 1959.

Bu eser, bir Ansiklopedi olup, Doğu Arap âlemini kapsamaktadır. Arap kültür ve medeniyeti ile ilgili önemli isim ve kavramlar alfabetik sırada sıralanmış ve her bir kelimeye, her Ansiklopedide olduğu gibi, açıklamalar verilmiştir. Bütün kitap 589 sayfa olduğuna göre, tabiidir ki bu eser kısa bir ansiklopedidir. Eserin sonunda Arap dünyası, Arap kültür ve medeniyeti v. b. üzerine okunması salık verilen kitapların ve aynı konuda başvurulması salık verilen dergilerin bir listesi vardır. Kitaba ayrıca 20 harita konmuştur.

AYDIN SAYILI, ORD. PROF. PHIL. D. *The Observatory in Islam and its place in the general History of the Observatory* (Publications of the Turkish Historical Society, Series VII, No. 38) Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1960.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İlim Tarihi Ord. Profesörü Dr. Aydın Sayılı tarafından doğrudan doğruya İngilizce olarak yazılmış olan bu çok önemli eser, İslâm dünyasında Rasathane problemini esaslı surette incelemektedir. Kitabın başlıca bölümleri şunlardır: İslâm'da astronomi ve astroloji (nücum ilmi), Al-Mamûn'un Rasathane yaptırılmaktaki faaliyetleri, İslâm'da ilk Rasathaneler (9. ve 10. yüzyıllar), Al Bîrûnî ile İbn Sînâ'nın zamanları, 11. ve 12. yüzyıllar, Marâgha Rasathanesi, 14. yüzyıl ve küçük Rasathaneler (Gizlem kuleleri v. b.), Semerkand ve İstanbul Rasathaneleri, İslâm dünyası ve bu dünyada bir ihtisas kurumu olarak Rasathane, İslâm dünyası ve bu dünyanın Rasathanelerin genel tarihi içindeki yeri.—Sonuç. Kitap, biri İslâm'da ilmin gerilemesi üzerine olmak üzere iki zeyl, çok zengin bir bibliyografya, İndeks ve Melikşah'ı, Nâsır al Din Tûsî'yi, Gazan Han'ı, Uluğ Bey'i, çalışma halinde astronomları, çalışma halinde İstanbul Rasathanesi astronomlarını, İstanbul Rasathanesi ile Takiyyüddin'i gösteren 7 levha ile sona ermektedir. (Bu değerli eser üzerine yakında Belleten'de bir kont-randü çıkacaktır).

WOLFGANG SCHIERING, *Werkstätten orientalisierender Keramik auf Rhodos*, Verlag Gebr. Mann, Berlin 1957.

Bir doktora tezinin genişletilmiş şekli olan bu eser, Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün yayımları arasında yer almaktadır. Konusu, Rodos adasındaki "orientalisant" boyalı keramik ile üslup bakımından bununla ilgili vazolardır (vazolar başka yerlerden de çıkmıştır). Eser, bu keramiğin ve vazoların gruplandırılması ile ilgili (izafi) kronolojisi üzerinde bir prensip açıklaması yaptıktan sonra, bunların yayılması ile mutlak kronoloji üzerinde durmakta, sonra, türlü şekiller ve dekorasyonları, ayrıca tasvir edilen hayvanları ve Sfenks'ler gibi karışık varlıkları ele almakta; bundan sonra, tek bezekler, yuvarlak bezekler, bezek çizgileri v. b. için ayrıca bir bölüm ayırmaktadır. Bunu, eserlerin menşei, kompozisyonu ve hayvan çizgi bezeklerinin zamanda biribiri ardından gelmesi meselelerinin incelenmesi takip etmektedir. Son bölümler insan tasviri ile Özet'e ayrılmıştır. Yazar, özetinde M. ö. aşağı yukarı 700 ile 550 arasında Rodos'ta ve doğu Yuanistan'ın başka yerlerinde çalışmış olan 5 ayrı atölyeyi incelemiş olduğunu bildirmektedir. Çok sayıda olan notlar (813 tane) kitabın sonuna konmuştur. 11 sayfayı dolduran ilâvelerde bol sayıda bezek ve dekorasyon resmi verilmiştir. Bunları, papier couché üzerine basılmış 16 levha takip etmektedir.

SÜAT SİNANOĞLU, *L'Humanisme à Venir* (Université d'Ankara.—Faculté des Lettres. Institut de Philologie classique No. 6). Ankara, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 1960.

Bu kitap, Batılı olmıyanlara ve Batılı olanlara, Hıristiyan ve endüstri Batı'nın

yanında bir de Humanist Batı: fikir hürriyeti ile gelişme kavramını keşfetmiş bir Batı bulunduğunu hatırlatmak istiyor ve demek istiyor ki: Hıristiyan misyonerlerinin Batılı olmıyan âlemdaki çabaları başarısızlıkla sonuçlanmıştır; bunun gibi, tekniğin de bu âlem üzerindeki etkisi, bazı maddi rahatlıklar sağlamış olmakla birlikte, onu ruhî bir buhrana götürmüştür. Onun içindir ki eser şu problemi öne sürmektedir: Humanist Batı karşısında Batılı olmıyan dünyanın durumu ile buna bağlı olarak, Humanist kültürün insanlık karşısındaki durumu.

Eserin başlıca bölümleri şunlardır: Giriş: problemin verilerinin menşei ve gelişmesi; her türlü tarihî ve ideal incelemeye karşı gelen Batılı olmıyan dünya; Türkiye'nin kültür problemi; Türk Humanizması; Türk humanist hareketinin zorunluluğunun teorik olarak temellendirilmesi; Gelecek Humanizma, Eğitim problemi. Sonuç. Kitabın sonunda Notlar, isim İndeksi ve zengin bir bibliyografya bulunmaktadır. (Bu önemli ve değerli eser üzerine bir kont-randüyü, bu sayıda Sa.. bula-caksınız).

ELAINE DIANA SMITH, PH. D.: *Origins of the Kemalist Movement and the Government of the Grand National Assembly (1919-1923)*, Washington D. C. 1959.

Kemalizm hareketi ile Büyük Millet Meclisi hükümeti idaresi (1919-1923) konusunu ele alan bu kitapta şu bölümler bulunmaktadır: Tarihî "fon"; Bir hükümet kurmak hususunda ilk milliyetçi çabalar; Büyük Millet Meclisi hükümetinin kurulması; Kemalizm doktrininin temeli olan "Ulusal Egemenlik"; Siyasî grup ve partilerin gelişmesi; Mustafa Kemal Paşa'nın, Yeni Türkiye'nin "lider" i olarak belirmesi; Kemalist hükümetin karşı karşıya bulunduğu sosyal ve ekonomik problemler nasıl ele alınmıştır?; Kemalist dış siyasetin ana-hatları. Eserin sonunda bibliyografyanın bir eleştirimi ile seçilmiş bir bibliyografya bulunmaktadır. Ayrıca, kronolojiyi, önemli metinleri ve bu arada Millî Misak'ı veren, bir de Millî savaşımızda rol oynamış şahsiyetlerin hal tercümelere ile Türkçe terimlerin küçük bir lûgatçesini sunan Zeyl'ler vardır.

ABU ABD AL-RAHMÂN MUHAMMAD B. AL-HUSAİN B. MUHAMMAD B. MUSÂ AL-SULÂMÎ, *Kitâb Tabaqât al-Sûfiyya*, Texte arabe avec une introduction et un Index, par Johannes Pedersen Leiden E. J. Brill 1960.

Bu eser, al-Sulâmî'nin Kitâb Tabaqât al Sûfiyya'sının bir "édition critique" i'dir. Girişten önce başa al-Sulâmî'nin metninde adları geçen Sûfi'lerin bir listesi konmuş ve hangi sayfalarda geçtiklerine işaret edilmiştir. Bundan sonra, esas olarak alınan el-yazmaları ele alınmakta, ondan sonra, al-Sulâmî'nin eseri ve Sûfî'ler ve Sûfilik ile münasebeti; al-Sulâmî'nin kaynakları; metnin redaksiyonunda uygulanan Metod; al-Sulâmî'nin Sûfî'ler tarihi üzerindeki 2 eseri; eserin bize kadar gelmesinin safhaları v. b. incelenmektedir.

ORD. PROF. DR. MUZAFFER ŞENYÜREK: *A Study of the Deciduous Teeth of the fossil Shanidar infant. A comparative Study of teh Milk Teeth of fossil Men.* Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınlarından No. 128. Paleontoloji Kürsüsü Yayınları No. 2. Ankara 1959.

Bu kitapta, 1953 yılında kuzey Irak'ta Şanidar mağarasının Musteriyen katında Amerikalı arkeologlar tarafından bulunan fosil çocuk iskeleti ve bilhassa süt dişleri incelenmektedir. Yazar, iskeleti bulan Amerikalı arkeologlar heyetinin daveti üzerine Irak'a gitmiş ve Bağdat'ta Irak müzesinde muhafaza edilen fosil kalıntıları incelemiştir. Bu araştırmada Şanidar çocuğunun süt dişleri, bilinen bütün fosil insan ve maymun dişleriyle mukayese edildiği gibi, bugünkü insanın süt dişleri ile de etraflı bir şekilde karşılaştırılmıştır. İstatistiğe dayanan ve ilmî bir şekilde ve evrimci bir görüşle yazılmış olan bu paleontolojik eserde zengin bir bibliyografya-dan faydalanılmıştır. Neanderthal adamının süt dişleri, en ince teferruatına kadar tasvir edilmiş, karşılaştırma için kullanılan Anadolu'nun eski sakinlerine ait süt dişleri de ilk defa bu eserde etraflı bir şekilde incelenmiştir. Yazar, fosil Şanidar çocuğunun Neanderthal adamının yeni bir ırkını temsil ettiği sonucuna varmaktadır.

Bu kitap, sadece Neanderthal adamının ve bu gruba mensup Şanidar nümunesinin süt dişlerinin incelenmesi ile yetinmeyip, ikinci başlığının da gösterdiği gibi, Avrupa, Asya ve Afrika'da 1959'a kadar bulunmuş olan bütün fosil insanlara ait süt dişlerinden bahsetmektedir. Kitapta 18 tablo, 22 levha ve 18 diyagram vardır.

ORD. PROF. DR. MUZAFFER ŞENYÜREK: *The Pontian Ictitheres from the Elmadağ district.* Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi yayınlarından, Anatolia V. Supplementum 1. Ankara 1960.

Yazar, Elmadağ'da yaptığı kazılarda bulduğu Ponsiyen çağda (3. zamanın son devri olan Pliosen'in ilk kısmı) yaşamış olan soyu sönmüş *Ictitherium* cinsine ait 2 türü incelemektedir. Yazar, Elmadağ'da bulmuş olduğu *Ictitherium* (sırtlan familyasının soyu sönmüş bir cinsi) kalıntılarıyla birlikte Türkiye'de bugüne kadar bulunmuş olan Ponsiyen çağa ait *Ictitherium* kalıntısını da incelemekte, ayrıca kendi bulduğu örnekleri Avrupa'da Sibiry'a'da ve Çin'de bulunmuş olan *Ictitherium* kalıntıları ile karşılaştırmaktadır. Bu orijinal eserde, morfolojik karakterlerle birlikte metrik karakterler de incelenmiş ve istatistik ve ihtimaliyet (olasılık) hesaplarına büyük bir önem verilmiştir. Yazar, Elmadağında bulduğu küçük *Ictitherium* çeşidinin *Ictitherium robustum* türünün yeni bir sous-espèce'i olduğu sonucuna varmakta ve buna *Ictitherium robustum anatolicum* adını vermektedir. Elmadağında bulduğu daha büyük ikinci çeşidin, *Ictitherium hipparionum*'a mensup olduğunu tespit etmektedir. Bu eserde dişlerin yapıları da incelenmiştir. Bu paleontolojik eser, Avrupa'da ve Asya'da Ponsiyen çağda yaşamış olup bilinen bütün *Ictitherium* kalıntılarını içine almış ve bir bütün halinde incelenmiş olan ilk kitaptır. Kitapta 14 levha vardır.

(Yukarıdaki iki eser üzerine yakında birer kont-randü yayınlıyacağız).

